

T.C.
TÜRKİYE İNSAN HAKLARI VE EŞİTLİK KURUMU
2.DAİRE KARARI

Başvuru Numarası : 2022/1615
Toplantı Tarihi/Sayısı : 18.7.2023/34
Karar Numarası : 2023/535
Başvuran : D.Ç.
Başvuran Vekili : -
Adres : -
Muhatap Kurum/Kişi : ... F Tipi Yüksek Güvenlikli Kapalı Ceza İnfaz Kurumu
Müdürlüğü
Muhatap Adres : -

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuru, ceza infaz kurumu idaresinin uygulamaları neticesinde, koşullara yansıtılmakta olan elektrik birim fiyatının her ay arttığı iddiasına ilişkindir.

II. İNCELEME SÜRECİ

2. Başvuru dilekçesi ve ekleri doğrultusunda, Ulusal Önleme Mekanizması Birimi tarafından incelemesi gerçekleştirilen başvuruda, başvuran özetle:

a. Kurum İdaresinin en yüksek elektrik birim fiyatı üzerinden adına fatura düzenlediğini, her ay elektrik birim fiyatına zam yapıldığını fakat söz konusu zamların nedeninin belirsiz olduğunu,

b. 2022 yılı Eylül ayında 45 kuruş olan birim fiyatının Ekim ayı itibarıyla zamlanarak 55 kuruşa çıktığını iddia etmektedir.

3. Muhatap ... F Tipi Yüksek Güvenlikli Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğünden alınan 18/10/2022 tarihli yazılı görüşte özetle:

a. Hükümlü/tutukluların zaruri giderleri ile ilaç, aydınlatma, ısınma vb. temel giderlerinin devletçe karşılanmasına imkan bulunduğu, bu doğrultuda aydınlatma, su ve ısınma giderlerini Adalet Bakanlığı, bunların dışında kendi talepleri ile kullandıkları elektrikli eşyaların elektrik giderlerini hükümlü ve tutukluların kendileri karşıladığı,

b. Elektrik birim fiyatının Müdürlük Ambar Birimine ... A.Ş. tarafından gönderilen fatura üzerinden belirlendiği,

c. Hükümlü/tutukluların kalmakta olduğu odalara ait şahsi elektrik abonelikleri bulunmadığı, kuruma ait elektriği kullandıkları, her odanın kendine ait elektrik sayacı bulunduğu, her ay elektrik sayaçları okunarak sarfiyat miktarlarının tespit edildiği, kuruma gelen elektrik faturası toplam tutarının toplam sarfiyata bölünmesi ile elektrik birim fiyatı belirlendiği ve odanın sarfiyat miktarıyla çarpımı sonucu her odaya ait elektrik bedeli tespit edildiği,

d. Müdürlüğün elektrik faturalanması ile ilgisi bulunmadığı ifade edilmiştir.

4. Başvurandan 1/12/2022 tarihinde alınan yazılı görüşünde özetle:

a. Kullanılan toplam miktar doğrultusunda ... A.Ş. tarafından Kuruma tek bir fatura gönderildiği, toplam kullanım üzerinden hesaplamayı yapan elektrik şirketinin belirlenen tüketim limiti aşıldığı için birim fiyatını arttırdığı, koğuş bazında limit aşılmamış olsa dahi bütün tutuklu ve hükümlülerin yüksek fiyatlı tarife üzerinden fatura ödemek zorunda bırakıldığı,

b. 2022 yılı Kasım ayı koğuş elektrik kullanımları toplam 24 kilowatt olduğu halde 300 kilowatt üzeri kullanımda uygulanan yüksek fiyatlı tarife doğrultusunda ödeme yapmak durumunda bırakıldıkları iddia edilmekte ve her bir koğuşun bağımsız abone olarak değerlendirilmesi talep edilmektedir.

III. İLGİLİ MEVZUAT

5. Anayasa'nın "*Kişinin dokunulmazlığı, maddi ve manevi varlığı*" başlıklı 17'nci maddesinin üçüncü fıkrası şöyledir: "*Kimseye işkence ve eziyet yapılamaz; kimse insan haysiyetiyle bağdaşmayan bir cezaya veya muameleye tabi tutulamaz.*"

6. 20/4/2016 tarihli ve 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu'nun 9'uncu maddesinin birinci fıkrasının (i) bendinde; "*Özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek*" Kurumun görevleri arasında sayılmıştır.

7. 6701 sayılı Kanun'un 17'nci maddesinin birinci ve sekizinci fıkralarında özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin Kuruma bizzat başvuru yapabileceği hükme bağlanmıştır.

8. 24/11/2017 tarihli ve 30250 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in "*Ön inceleme yapılması*" başlıklı 48'inci maddesinin birinci fıkrasına göre; "*Kuruma yapılan başvurular, inceleme ve araştırmaya geçilmeden önce ön incelemeye tabi tutulur ve sonucunda Kurumun görev alanına girip girmediği yönünden de incelenir.*"

9. Mezkûr Yönetmelik'in "*Gerekçeli kabul edilmezlik kararı*" başlıklı 67'nci maddesine göre; "*Ön inceleme aşamasında, başvurunun açıkça dayanaksız olup olmadığı, başvurunun hakkın kötüye kullanımını teşkil edip etmediği, ayrımcılık yasağı ihlalinden kaynaklanan bir zararın bulunup bulunmadığının tespiti açısından incelenebilirliğin esasla birlikte incelenmesi kararlaştırılan başvurularla ilişkin esas inceleme ve araştırma aşamasında söz konusu koşulları taşımayan başvurularla ilgili gerekçeli kabul edilmezlik kararı verilir.*"

IV. DEĞERLENDİRME VE GEREKÇE

10. 6701 Sayılı Kanun'un 9'uncu maddesinin birinci fıkrasının (i) bendinde belirtilen görev kapsamında başvuranın, elektrik faturalarına ilişkin iddia ve talepleri konuya ilişkin mevzuat hükümleri ile birlikte incelenip değerlendirilmiştir.

11. Cezaevlerinde kötü muamele olarak kabul edilecek hususlar farklı şekillerde tezahür edebilir. Bunların birçoğu cezaevi idaresi ve görevlilerinin kasıtlı davranışlarından kaynaklanabileceği gibi yönetsel hatalar veya yetersiz kaynaklar sebebiyle de ortaya çıkabileceğinden, mahpuslar için bir cezaevindeki yaşam, mahpuslara sunulan aktivitelerin genişliğinden, mahpuslar ve ceza infaz görevlileri arasındaki ilişkilerin genel durumuna kadar geniş bir alanda değerlendirilmelidir (Avrupa İşkence ve İnsanlık dışı veya Onur Kırıcı Ceza veya Muamelenin

Önlenmesi Komitesi (CPT), 2. Genel Rapor [Inf (92) 3], para.44)

12. İnceleme konusu başvuruda başvuran; kendilerine yansıtılan elektrik birim fiyatının sürekli olarak arttığını, fakat bu zamların makul bir gerekçeye dayanmadığını, Ceza İnfaz Kurumu ... A.Ş.'ye tek bir abone olarak bağlı olduğundan, kullanıma bağlı üst limitin aşıldığını ve koğuş bazında kullanım miktarları az olmasına rağmen birim fiyatı yüksek olan bir tarife üzerinden ödeme yapmak durumunda bırakıldıklarını iddia etmektedir. Muhatap Kurumun cevabi yazısında, ilgili mevzuat hükümleri gereğince hükümlü ve tutukluların aydınlatma dışındaki elektrik giderlerinin oda sayaçlarındaki tüketim miktarınca fiyatlandırılıp kendi hesaplarından kesilmekte olduğu, Müdürlüğün elektrik faturalanması ile ilgisi bulunmadığı belirtilmektedir.

13. 17/6/2005 tarihli ve 25848 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan ve başvuru tarihinde yürürlükte olan Ceza İnfaz Kurumlarında Bulundurulabilecek Eşya ve Maddeler Hakkında Yönetmeliğin 9'uncu maddesine göre; "*...Aydınlatma dışındaki elektrik giderleri hükümlü tarafından karşılanır.*"

14. Elektrik üretimi, iletimi, dağıtımı, toptan veya perakende satışı, ithalat ve ihracatı, piyasa işletimi ile bu faaliyetlerle ilişkili tüm gerçek ve tüzel kişilerin hak ve yükümlülüklerini düzenleyen 6446 sayılı Elektrik Piyasası Kanununun "*Tanımlar ve kısaltmalar*" başlıklı 3'üncü maddesinin birinci fıkrasına göre:

"(1) Bu Kanunun uygulanmasında;

a) Bağlantı anlaşması: Bir üretim şirketi, dağıtım şirketi ya da tüketicinin iletim sistemine ya da dağıtım sistemine bağlantı yapması için yapılan genel ve özel hükümleri içeren anlaşmayı,

...

d) Dağıtım sistemi: Bir dağıtım şirketinin, lisansında belirlenmiş dağıtım bölgesinde işlettiği elektrik dağıtım tesisleri ve şebekesini,

...

f) Dağıtım tesisi: İletim tesislerinin ve dağıtım gerilim seviyesinden bağlı üretim ve tüketim tesislerine ait şalt sahalarının bittiği noktadan sonraki nihayet direğinden, alçak gerilim seviyesinden bağlı tüketicilerin yapı bina giriş noktalarına kadar, bina giriş ve sayaç arası hariç, elektrik dağıtımı için teçhiz edilmiş tesis ve teçhizat ile dağıtım şirketince teçhiz edilen ya da devralınan sayaçları,

...

tt) Dağıtım şebekesi: Tüketicilerin iç tesisatını dağıtım sistemine bağlamak üzere tesis edilen bağlantı hatları hariç dağıtım tesisini,

...

ifade eder."

15. 28/1/2014 tarihli ve 28896 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Elektrik Piyasası Bağlantı ve Sistem Kullanım Yönetmeliğinin 3'üncü maddesine göre:

"b) (Değişik:RG-9/5/2021-31479) Bağlantı hattı: Tüketicilerin iç tesisatını ve üreticilerin şalt sahasını dağıtım şebekesine bağlamak için gerekli ve bu Yönetmelik kapsamında belirtilen mesafe sınırları dâhilinde olan; AG'den bağlı tüketiciler için yapı bina giriş noktasından itibaren dağıtım şebekesine kadar, OG'den bağlı tüketiciler için tüketicinin şalt sahasının bittiği noktadan itibaren dağıtım şebekesine kadar, üreticiler için şalt sahasının bittiği noktadan itibaren dağıtım şebekesine kadar olan hattı" ifade etmektedir.

16. Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu Tarifeler Dairesi Başkanlığı tarafından Kurumumuza gönderilen 25/11/2022 tarih ve ... sayılı yazıda özetle;

a. Yukarıda yer verilen hükümler kapsamında bir binanın içindeki kullanıcılar açısından dağıtım sisteminin yapı bina giriş noktasında veya her hâlükârda kullanıcı sayaçlarında son bulunduğu,

b. Elektrik Piyasası Kanununa göre bina tipi kullanıcılarda bir sayaç, sonra kullanıcı tesisi (kullanıcıya ait

bara/iç tesisat bölümü vb.) ve sonra tekrar dağıtım sisteminin devam etmesi gibi bir durumun söz konusu olamayacağı, bu nedenle alışveriş merkezi, marina, tek bir sayaçtan enerji temin edilen kampüsler/birlikler, yapı kullanma izni alınmamış olan tesisler vb. yapılarda dağıtım şirketine muhatap kullanıcının tek bir tüzel/gerçek kişi olduğu, yapı içerisinde yer alan diğer kullanıcıların ise doğrudan dağıtım sistemi kullanıcısı olmadıkları, bu çerçevede perakende satış sözleşmesi veya ikili anlaşma ile tedarikçilerden elektrik temin edemedikleri ve süzme sayaçlar üzerinden tüketimlerinin alışveriş merkezi/marina/site/birlik yönetimi vb. üzerinden takip edildiği,

c. Benzer şekilde dağıtım şirketi şebekesi ile doğrudan temas etmekte olan gerçek bağlantı noktasının sadece ceza infaz kurumunun ana sayacının bağlı olduğu bara olduğu, ceza infaz kurumlarının dağıtım sistemine bağlantısında dağıtım şirketi ve enerji tedarikinde bulunan şirket ile muhatap olan merciin ilgili kamu idaresi olduğu ancak tutuklu veya hükümlülerin dağıtım sistemi kullanıcısı olarak ayrı bir kişi olarak addedilemeyeceği, oda ve koğuşlardaki elektrige yönelik tesis edilen ayrı ölçüm sistemlerinin iç tesisat ile ilgili olduğu, bu bölümlerin ise dağıtım sistemine bağlantısı yapılan ayrı bir kullanım noktası olarak görülmediği, ayrı bir kullanım noktası olarak görülmeyen yerlerde ayrı bir abonelik tesis edilmediğinden faaliyet ayrıştırmasına gidilerek bu yerler için bir abonelik türünün tanımlanamayacağı belirtilmektedir.

17. 31/12/2015 tarihli ve 29579 4. mükerrer sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Dağıtım Lisansı Sahibi Tüzel Kişiler ve Görevli Tedarik Şirketlerinin Tarife Uygulamalarına İlişkin Usul ve Esasların 8’inci maddesinin üçüncü fıkrasına göre: *“Aynı anda birden fazla abone grubunun özelliğini taşıyan ve farklı aboneler olarak ayrıştırılamayan kullanım yerlerinin (OSB’ler ve serbest bölgeler hariç) abone grubu söz konusu abone grupları arasında tarife farklılığı olması durumunda tarifesi yüksek abone grubu, tarife farklılığı olmaması durumunda ise tüketim içerisinde daha fazla paya sahip olacağı öngörülen abone grubu olarak kaydedilir.”*

18. Kuruma kesilmiş olan elektrik faturaları incelendiğinde Kurumun çift terimli tarife sınıfında yer aldığı, mahpusların kalmakta olduğu odaların ayrı elektrik abonelikleri bulunmadığı görülmektedir. 31/12/2015 tarihli ve 29579 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu'nun Dağıtım Lisansı Sahibi Tüzel Kişiler ve Görevli Tedarik Şirketlerinin Tarife Uygulamalarına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında 5999-3 sayılı Kurul Kararının 11’inci maddesinin ikinci fıkrasında çift terimli tarife sınıfı şu şekilde tanımlanmaktadır:

“Dağıtım sisteminden çekilen veya dağıtım sistemine verilen elektrik enerjisi miktarı (kWh) üzerinden dağıtım bedeli ile buna ek olarak bağlantı anlaşması veya sözleşmesinde belirtilen güç miktarı (kW) üzerinden güç bedeli alma ve bu gücün aşılması halinde aşılacak kısım için ilave güç aşım bedeli alma esasına dayalı tarife sınıfıdır.”

19. İlgili hüküm doğrultusunda, çift terimli tarife sınıfında yer alan Kurumun bağlantı sözleşmesinde belirlenen güç bedelinin aşımı halinde ilave güç aşım bedeli ödemesi gerekmektedir. ... A.Ş. tarafından 2022 yılı Ekim, Kasım ve Aralık aylarında Kuruma kesilmiş olan faturalar incelendiğinde, faturaya yansıtılmış olan herhangi bir güç aşım bedeli bulunmadığı görülmektedir.

20. Başvuranın kalmakta olduğu koğuşa verilen elektrik faturaları incelendiğinde, elektrik birim fiyatının Kurum elektrik faturasında yer alan toplam tutarın, toplam sarfiyata bölünmesi ile belirlendiği ve her koğuşa ait elektrik bedelinin, birim fiyatı ile koğuş elektrik sayacı üzerinden okunan sarfiyat miktarının çarpımı sonucu tespit edildiği anlaşılmaktadır.

21. Sonuç olarak; yukarıda açıklanan nedenlerle başvuru kapsamındaki iddiaların açıkça dayanaktan yoksun olduğu değerlendirilmektedir. Bu çerçevede, 6701 sayılı Kanun’un 9’uncu maddesinin birinci fıkrasının (i) bendi, Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında

Yönetmelik'in 48 ve 67'nci maddeleri kapsamında başvuru konusu iddiaların kabul edilmez olduğu kanaatine varılmıştır.

V. KARAR

- A. Başvurunun KABUL EDİLMEZ OLDUĞUNA,
- B. Kararın taraflara tebliğine ve KAMUOYUNA DUYURULMASINA,
- C. Karara karşı tebliğ tarihinden itibaren 60 gün içerisinde Ankara İdare Mahkemesine başvurulabileceğine,

18/7/2023 tarihinde, OY BİRLİĞİYLE, karar verildi.

e-imzalıdır

Av. Alishan TIRYAKI
Daire Başkanı

e-imzalıdır

Dr. Burhan ERKUŞ
Üye

e-imzalıdır

İsmail AYAZ
Üye

e-imzalıdır

Saffet BALIN
Üye

e-imzalıdır

Av. Zennure BER
Üye